

GENOOTSCHAP NEDERLAND - ARUBA

NIEUWSBRIEF 3 / MEI 2021

Geachte deelnemer van het Genootschap Nederland-Aruba, geachte lezer!

Hierbij ontvangt u de derde Nieuwsbrief van 2021. Met daarin veel aandacht voor de studiebelemmeringen die Caribische studenten ervaren. De lezing die de Nationale ombudsman Reinier van Zutphen onlangs voor het Genootschap Nederland-Aruba hield, ging daarover en is door velen van u met herkenning en instemming begroet.

Het thema 'Studeren in het Koninkrijk' leeft. Zo ook het zoeken naar mogelijkheden om de uitwisselingsmogelijkheden van Caribische studenten (Aruba, Curaçao en Sint Maarten) uit te breiden. Daarover schreef buitengewoon hoogleraar Wieger Bakker (Universiteit van Aruba) het rapport 'Towards a Kingdom Mobility Program in Higher Education Proposal for a three-year pilot program in the Kingdom of the Netherlands'. Hopelijk vallen studenten niet langer meer tussen wal en schip.

Tot slot wijs ik u op het nieuwe boek Servus, geschreven door Fred de Haas. Over macht, slavernij, uitbuiting en verzet.

Ik wens u mooie lentedagen en leesplezier!

Nico van Grieken
Voorzitter

INHOUD

- Nationale ombudsman Reinier van Zutphen: 'Aruba, zet de volgende stap voor een eigen ombudsman'
- 'Begin klein met een driejarig 'Kingdom Mobility Program' / Pleidooi voor meer uitwisselingsmogelijkheden van studenten hoger onderwijs in het Koninkrijk
- Nieuw boek Fred de Haas: Servus, over macht, slavernij, uitbuiting en verzet

* * *

Nationale ombudsman Reinier van Zutphen

‘Aruba, zet de volgende stap om te komen tot een eigen ombudsman’

nationale ombudsman

als het misgaat tussen u en de overheid

‘Aruba heeft zijn Staten, een Raad van Advies en een Algemene Rekenkamer. Maar een ombudsman ontbreekt nog in de rij Hoge Colleges van Staat. Ik zou zeggen: Aruba zet daar de schouders onder. Uw burgers moeten, net als in Nederland, het recht hebben om zich tot een ombudsman te kunnen wenden. Ik ben bereid om, waar nodig, te helpen’.

Aldus Reinier van Zutphen, Nationale ombudsman, in zijn online lezing op 22 april voor het Genootschap Nederland-Aruba. Hij sprak met Stephan Sjouke, hoofd Internationale Zaken bij de Nationale ombudsman, voor een groot aantal belangstellingen in Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Onder hen Mildred Schwengle, lid van de Raad van State van het Koninkrijk voor Aruba, oud-minister van Aruba Marisol Lopez Tromp, Eunice Saleh, president van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie, Anne-Marie Proveyer-Groot, directeur van de Directie Onderwijs Aruba en vele medewerkers, begeleiders én studenten van diverse onderwijsinstellingen.

Veel belemmeringen

Aanleiding om de lezing te organiseren was het rapport ‘Kopzorgen van Caribische studenten’ dat de Nationale ombudsman vorig jaar december uitbracht en dat sindsdien politiek en maatschappelijk het nodige heeft losgemaakt. Er komen veel belemmeringen in aan het licht die de studie van Caribische studenten in Nederland ernstig bemoeilijken en ontmoedigen.

Curaçao en Sint Maarten hebben al een ombudsman, waarmee een goede samenwerking bestaat, zei Van Zutphen. In Aruba is weliswaar wetgeving aangenomen om ook een ombudsman aan te stellen, maar de benoeming daarvan laat op zich wachten. Hij opperde dan ook de mogelijkheid dat de Arubaanse bevolking door middel van een petitie bij de Staten aandringt op een snelle benoeming van een ombudsman. ‘Zet die volgende stap’.

Nationale ombudsman Reinier van Zutphen

Armoede en vluchtelingen

Los van de 'Kopzorgen van Caribische studenten' attendeerde Reinier van Zutphen op de problemen waarmee met name Aruba en Curaçao te kampen hebben: de armoede onder een groot deel van de bevolking (ook op de BES-eilanden) en de problemen met vluchtelingen en migratie vanuit Venezuela. 'Voor zowel de vluchtelingen - kwetsbare mensen, illegaal en uitgebuit - als voor de inwoners geldt dat beide het moeilijk en zwaar hebben. Deze zomer starten wij een onderzoek naar de problematiek van vluchtelingen en asielzoekers'.

Tienduizenden vragen en klachten

Reinier van Zutphen is sinds 2015 de Nationale ombudsman. De Tweede Kamer benoemt hem en heeft hem onlangs herbenoemd. De ombudsman is onafhankelijk en onpartijdig. Jaarlijks ontvangt en behandelt zijn organisatie (circa 180 medewerkers) enkele tienduizenden vragen en klachten van burgers over overheden, in 2019 meer dan 30.000.

Van Zutphen was vele jaren rechter in o.m. Curaçao. In die tijd leerde hij Aruba en de andere eilanden goed kennen. Vertrouwen van de burger in een goed functionerende overheid, vindt hij een belangrijk goed. Kort geleden sprak hij daarover bij kabinetsinformatuur Herman Tjeenk Willink. Ook in zijn lezing gaf Van Zutphen er blijk van hoezeer hij zich daarvoor wil inzetten.

Jaarlijks 1.600 Caribische studenten

Jaarlijks beginnen zo'n 1.600 studenten uit Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Caribisch Nederland hun studie aan onderwijsinstellingen in Nederland. De problemen die zij hier ervaren, bestaan al lang en zijn bekend. Maar zij kregen een gezicht in het 91 pagina's tellende rapport van de Nationale ombudsman. Voorzitter Nico van Grieken van het Genootschap Nederland-Aruba citeerde twee studenten, Milena (24) uit Bonaire en Deon (31) uit Aruba.

'Milena koos in 2018 voor Nederland om hier te studeren. Haar was gezegd dat je in Nederland meer kansen krijgt en dat het beter is voor je taal. Zij raakt steeds meer gewend en ingeburgerd, maar [...] het is hoe dan ook zwaar geweest. Milena: 'Er wordt van je verwacht dat je de Nederlandse taal op een bepaald niveau beheerst, maar dat is helemaal niet het geval'. Dat is haar enorm tegengevallen'.

Cultuurschock in Nederland

'Deon kwam in 2010 naar Nederland. In 2018 studeerde hij af aan United POP in Amsterdam. In Aruba, zegt hij, gaat alles heel langzaam. Afspraken worden vaker niet dan wel nagekomen, het tempo ligt laag. Geen wonder dat het een cultuurschock is als je in Nederland komt. De eerste twee jaar in Nederland waren traumatisch. Omdat ik een mbo-studie ging doen, had ik geen recht op begeleiding. Alleen hbo-studenten of studenten die aan de universiteit studeren, hebben recht op hulp van het Arubahuis of een Arubalening'.

De ombudsman vertelde dat de problemen niet alleen met Nederland, maar ook met de Caribische landen te maken hebben. Bij het vinden van een oplossing is het extra complicerend dat er op beleidsniveau in Nederland te weinig samenspraak is en dat het lastig is om alle betrokken ministeries met elkaar aan tafel te krijgen. Ook de Kabinetten van de Gevolmachtigde Ministers in Den Haag zouden meer moeten samenwerken.

Burgerservicenummer

Een eerste groot probleem is het verkrijgen van een burgerservicenummer (BSN). Studenten kunnen dat pas aanvragen als zij in Nederland aankomen en in een gemeente zijn ingeschreven. Sommige gemeenten verstrekken een BSN binnen een paar dagen, bij andere duurt het weken.

Zonder een BSN kunnen studenten niet de noodzakelijke dingen regelen, zoals het openen van een bankrekeningnummer’.

Van Zutphen pleit er daarom voor dat Caribische studenten een BSN wordt toegekend vóórdát zij naar Nederland vertrekken. De ombudsman is hoopvol en positief gestemd. Hij verwacht dat studenten over twee jaar met een BSN naar Nederland kunnen komen.

Een andere hinderpaal is dat Caribische studenten uit Aruba, Curaçao en Sint Maarten, ondanks hun Nederlandse paspoort, worden uitgesloten van de Nederlandse basiszorgverzekering. Hierdoor komen zij bijvoorbeeld niet in aanmerking voor zorgtoeslag. De Caribische studenten moeten een internationale zorgverzekering afsluiten, maar dat is niet altijd duidelijk en het leidt tot verwarring onder studenten.

Stephan Sjouke, hoofd Internationale Zaken bij de Nationale ombudsman, ging daar in zijn deel van de lezing nader op in en vertelde dat veel studenten, als gevolg van bijvoorbeeld de grote cultuurverschillen, psychologische ondersteuning nodig hebben. Maar deze ondersteuning krijgen zij nauwelijks vergoed, omdat psychologische hulp niet wordt gedekt door de internationale zorgverzekering.

Studieschuld verdubbeld

De studieschuld is evenzeer een probleem, aldus Sjouke. ‘Dat speelt met name na het afstuderen, vooral bij studenten die besluiten terug te keren. Die ervaren veelal dat zij bij het aflossen van hun studieschuld te weinig geld overhouden om van te leven. De salarissen zijn relatief laag en de kosten van het levensonderhoud hoog op de eilanden. Bij de draagkrachtmeting wordt geen rekening gehouden met lokale omstandigheden of andere schulden. Bovendien wordt op de eilanden – in tegenstelling tot in Nederland – niet automatisch de draagkracht bepaald. Hierdoor kan het gebeuren dat oud-studenten meer moeten aflossen dan zij kunnen dragen. Goed overheidsbeleid en een goede afbetalingsregeling voor Caribische studenten zijn vereist’.

Van Zutphen en Sjouke benadrukten, mede in antwoord op vragen van de deelnemers aan de lezing, dat veel onderwijsinstellingen niet of onvoldoende onderkennen dat Nederlands voor Caribische studenten een vreemde taal is. ‘Het is niet de taal die men spreekt als men wakker wordt. Het is en blijft een instructietaal op de scholen. Daar moet verandering in komen. Studenten die hun havo- of vwo-opleiding hebben afgerond zijn slim, met dien verstande dat zij het Nederlands niet als ‘native speaker’ beheersen’. Aandacht is ook nodig voor mbo-studenten, die als ‘free movers’ in Nederland niet in aanmerking komen voor begeleiding. ‘Hun problemen zijn groot en het is lastig om van deze groep een goed beeld te krijgen’.

Nooit naar de huisarts’

Na afloop van de lezing ontving het Genootschap Nederland-Aruba aanvullende informatie van een deelnemer. Zij attendeerde op de ziektekostenverzekering InSure. ‘Die is bij veel, zo niet bij de meeste, zorgverleners onbekend. Dat betekent dat studenten de kosten van consults en verrichtingen veelal moeten voorschieten en vaak lang moeten wachten op terugbetaling. Ik ken studenten die tijdens hun verblijf in Nederland nooit naar de huisarts zijn geweest, terwijl dat echt nodig was, omdat zij geen 42 euro hadden om een consult bij de huisarts te betalen. Het zou heel fijn zijn als Caribische landskinderen ‘gewoon’ een Nederlandse ziektekostenverzekering konden afsluiten die wel bekend is bij bijvoorbeeld huisartsen’.

* * *

‘Begin klein met een driejarig ‘Kingdom Mobility Program’

Pleidooi voor meer uitwisselingsmogelijkheden van studenten hoger onderwijs in het Koninkrijk

Het is voor studenten die in Caribisch Nederland studeren moeilijk om op uitwisseling te gaan naar instellingen voor hoger onderwijs in andere delen van het Koninkrijk. Er is geen financiële steun van een programma als Erasmus en als het om begeleiding en ondersteuning gaat, vallen studenten vrij vaak tussen wal en schip omdat onduidelijk is of zij al dan niet als internationale student moeten worden beschouwd. Dit is een omissie in het Nederlandse systeem.

Aldus het rapport '*Towards a Kingdom Mobility Program in Higher Education Proposal for a three-year pilot program in the Kingdom of the Netherlands*'. De studie is op verzoek van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Onderwijs uitgevoerd onder leiding van prof. dr. Wieger Bakker, buitengewoon hoogleraar Governance, Community and Cohesion aan de Universiteit van Aruba. Hij is tevens hoogleraar Maatschappijgericht Hoger Onderwijs aan de Universiteit Utrecht, met bijzondere aandacht voor burgerschapsvorming in een pluriforme samenleving, internationale samenwerking in hoger onderwijs, diversiteit en onderwijs en de ontwikkeling van hoger onderwijs.

V.l.n.r. Wieger Bakker, Mieke de Droog en Glenn Thodé (Rector Universiteit Aruba)

Voordelen uitbreiding uitwisseling

Uitbreiding van de mogelijkheden tot uitwisselingen binnen het Koninkrijk heeft tal van voordelen, aldus het in november 2020 uitgebrachte rapport. De onderzoekers, onder wie dr. Mieke de Droog, decaan aan de Faculty of Arts and Science van de Universiteit van Aruba baseren hun oordeel op een analyse van de behoeften aan uitwisseling van studenten, staf en instellingen voor hoger onderwijs in alle delen van het Koninkrijk.

Gekeken is o.m. naar begeleidings- en introductieprogramma's, belemmeringen voor uitwisseling, huisvesting, taalondersteuning, typen van mobiliteit en naar de bestaande samenwerking op het gebied van onderwijs en onderzoek tussen de instellingen voor hoger onderwijs. Geconstateerd kon worden dat er bij alle belanghebbenden grote bereidheid en betrokkenheid bestaat om prangende kwesties aan te pakken en om samenwerking naar een hoger niveau te tillen.

Kingdom Mobility Program

Het rapport adviseert om een pilot Kingdom Mobility Program te starten voor de duur van drie jaar, met een vervolgmogelijkheid. ‘Door klein te beginnen, kunnen de betrokken instellingen ervoor zorgen dat de financiële ondersteuning en begeleiding van studenten op peil is. Vervolgens kunnen zij het aantal studenten en staf dat op uitwisseling laten groeien’. De ambitie is ervoor te zorgen dat het driejarige programma een ‘optimale impact heeft, sociale, professionele en academische vaardigheden vergroot, talent maximaliseert en bijdraagt aan economie en samenleving van het Koninkrijk der Nederland als geheel. Het gaat erom dat alle studenten en medewerkers die op uitwisseling gaan toegang krijgen tot de diensten die internationale studenten wordt geboden’.

Geen financiële ondersteuning

Mieke de Droog betreurt dat studenten tussen wal en schip vallen. ‘Financiële ondersteuning, zoals in het Erasmus programma (Europese Unie), ontbreekt en de begeleiding, die internationale studenten krijgen, bereikt de studenten van Aruba, Curaçao en Sint Maarten vaak niet. Jammer, want de meerwaarde van uitwisselingen staat buiten kijf. Studenten ontwikkelen zichzelf, volgen vakken die de eigen instelling niet aanbiedt en kunnen zich oriënteren op een vervolopleiding. Bovendien ontstaat door uitwisseling meer kenniscirculatie en begrip binnen het Koninkrijk en kan de huidige *braindrain* mogelijk worden omgebogen’.

Bijdragen aan Arubaanse samenleving

De Droog is er trots op dat de afgestudeerden ‘mooie rollen vervullen in de samenleving, zowel in de publieke als in de private sector. Bijvoorbeeld als beleidsmedewerker, manager of consultant. Diverse alumni hebben na hun bachelor in één jaar hun Master behaald in verschillende studierichtingen bij bijvoorbeeld de Universiteit van Utrecht en Maastricht. Daarna zijn zij gelijk weer teruggekomen om bij te dragen aan de Arubaanse samenleving’.

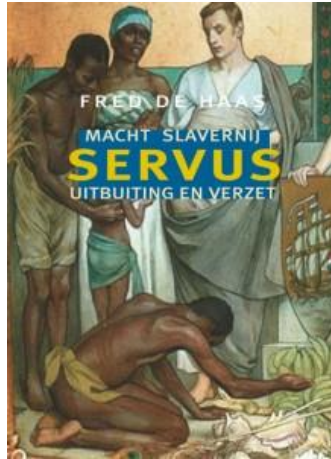
Het gehele rapport staat op de webpagina van het Aruba Institute for Good Governance & Leadership van de Universiteit van Aruba, zie <http://www.ua.aw/goodgovernance/>

* * *

Nieuw boek Fred de Haas

Servus, over macht, slavernij, uitbuiting en verzet

‘Zolang er mensen zullen zijn, zolang zal ook vernedering bestaan. Uitingen hiervan zijn pijnlijk, soms vernietigend. Een van de gezichten van uitbuiting en vernedering is het verschijnsel slavernij. Sinds onheuglijke tijden zijn er mensen geroofd van huis en haard, verkocht, gedeporteerd naar landen om daar tot het einde van hun dagen onder dwang te werken’. Aldus Fred de Haas in zijn boek Servus.

Een verhaal over macht, onderdrukking, slavernij, uitbuiting en verzet. Een geschiedenis van knechting in Europa, het Caraïbisch gebied en de rest van de wereld. De eerste uitgave verscheen in maart 2021.

Fred de Haas (Utrecht, 1938) studeerde cum laude af aan de Rijksuniversiteit te Utrecht in de Franse, Spaanse en Portugese taal- en letterkunde. Hij werkte als leraar Frans en Spaans in het middelbaar onderwijs en gaf o.a. les aan het Radulphus College in Willemstad (Curaçao). Hij vertaalde uit het Papiaments werk van Antilliaanse dichters als Luis Daal, Pierre Lauffer, Elis Juliana, Henry Habibe, Frida Domacassé, Lucille Berry-Haseth, Olga Orman, Quito Nicolaas en Joseph Sickman Corsen. Uit het Frans vertaalde hij werk van Caraïbische dichters en schrijvers, alsmede, uit het Spaans, werk van Zuid-Amerikaanse dichters als Jorge Luis Borges en Pablo Neruda. Ook vertaalt hij uit het Russisch. Met grote regelmaat schrijft hij artikelen over taal en cultuur van de Antillen. Met zijn Latijns-Amerikaans ensemble Alma Latina trad hij op bij het Genootschap Nederland-Aruba.

Waarneembare gevolgen

Het boek *Servus* is op 21 maart jl. besproken door Eric de Brabander (Antilliaans Dagblad). De gevolgen van de slavernij zijn nog steeds waarneembaar, schrijft hij. Met name komen zij tot uiting in de sociale verhoudingen van de versplinterde etnische bevolkingsgroepen van ons eiland (Curaçao), vaak gepaard aan een wantrouwen dat het duidelijkst merkbaar is rond de verkiezingstijd, als de partijen die de belangen van de naar afkomst verdeelde bevolking moeten behartigen de strijdbijl opgraven.

De Brabander citeert koning Willem III bij de afschaffing van de slavernij in 1863. ‘Vanaf nu bent u vrij mens en maakt u deel uit van de maatschappij als ingezetenen van de kolonie. Ik wens u van harte geluk met het geschenk dat de Koning u met vaderlijke zorg heeft gegeven; u mag hier echt blij om zijn, maar u moet ook bewijzen dat u dit voorrecht waard bent. Er zal van deze proclamatie een vertaling in de landstaal worden gemaakt’.

Historische context

De recensent vindt dat De Haas met zijn boek een geslaagde poging heeft gedaan het fenomeen slavernij in een juiste, niet door emoties verwrongen, historische context te plaatsen. In het boek neemt de geschiedenis van de trans-Atlantische slavenhandel een bescheiden plaats in. Hij beschrijft o.m. de uitgebreide handel in slaven bij de Romeinen en de slavernij in relatie tot de islam.

De Haas merkt op dat tot op de dag van vandaag geen enkel islamitisch land excuses heeft aangeboden voor hun aandeel in de slavernij. Hij beschrijft ook de weerstand tegen slavernij in Europa die vorm begint te krijgen tegen het einde van de 18de eeuw, eerst in Frankrijk, daarna in

Engeland. Nederland loopt achter en schaft de slavernij pas in 1863 af, mede onder druk van Engeland.

De Brabander: '*Servus* lijkt mij niet bedoeld als aanklacht, maar wel als een waarschuwing hoe het denken over andere volkeren en gemeenschappen maar al te gemakkelijk, uit economische motieven of valse zelfbescherming van de eigen 'hoogstaande' moraliteit, een akelig randje kan krijgen'.

* * * * *